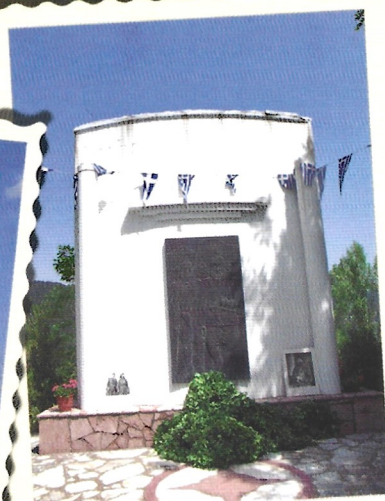
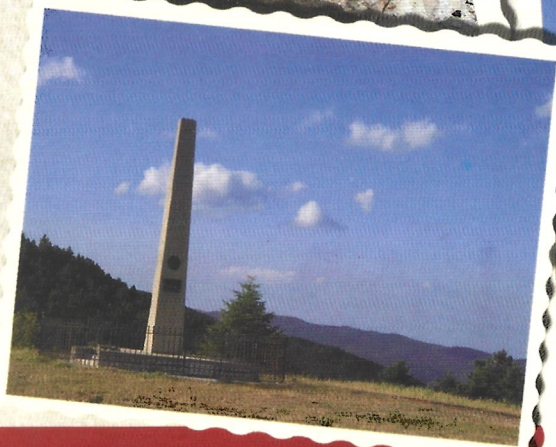

Ιστορία & Ποδητισμός *της περιοχής του Δήμου* *Δομνίστας Ευρυτανίας*

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ - ΤΟΜΟΣ Β

Δήμος Δομνίστας Ευρυτανίας
23, 24, 25 Ιουλίου 2010

ΑΘΗΝΑ 2010

Απόστολος Τασιούλης

Χοροδιδάσκαλος

Τοπικές παραδοσιακές φορεσιές των χωριών του Δήμου Δομνίστας

Πρόλογος

Ασχολούμαι με την καταγραφή τραγουδιών και εθίμων από το Γυμνάσιο, όταν η φιλόλογός μας, μας ανέθεσε τη συλλογή πολιτιστικών στοιχείων του τόπου μας. Έκτοτε θυμάμαι τον εαυτό μου να ενδιαφέρεται για το κάθε τι παραδοσιακό.

Από το 1992-1996 ήμουν πρωτοχορευτής στο θέατρο Ελληνικών χορών της Δόρας Στράτου. Εκεί γνώρισα τον ανεκτίμητο θησαυρό των χορών, των μουσικών και των παραδοσιακών φορεσιών της πατρίδας μας.

Το 1996 μετακόμισα στο Μεσολόγγι όπου συνεχίζω να ασχολούμαι με το χορό και την παραδοσιακή φορεσιά. Διατηρώ βεστιάριο με αντιπροσωπευτικές φορεσιές (αυθεντικές ή πιστά αντίγραφα) απ' όλη την Ελλάδα.

Θεωρώ τον εαυτό μου πολύ τυχερό όταν γνωρίζοντας την Άμπλιανη (η γυναίκα μου είναι Αμπλιανίτισσα) καθώς και τα γειτονικά χωριά, διαπίστωσα τον πλούτο και την ποικιλία των φορεσιών της περιοχής. Μου κέντρισαν το ενδιαφέρον και κατασκεύασα πιστά αντίγραφα.

Θέλω να ευχαριστήσω τους κατοίκους των χωριών που με βοήθησαν δίνοντάς μου πληροφορίες και μου εμπιστεύτηκαν προσωπικά τους κειμήλια. Συγκεκριμένα από:

Άμπλιανη: την κα Χρύσα Νούλα, Βγένα Χαραλαμποπούλου, Πραξία Χοντρογιάννη και τη Ματούλα Σαρρή.

Στάβλοι: την κα Δήμητρα Μποτσιβάλη.

Κρίκελλο: την κα Αγαθή Παπατσίρου, Ζωή Υφαντή, Μαρία Σακαρέλου, Βασιλική Σακαρέλου και τον κ Γιώργο Παπατσίρο.

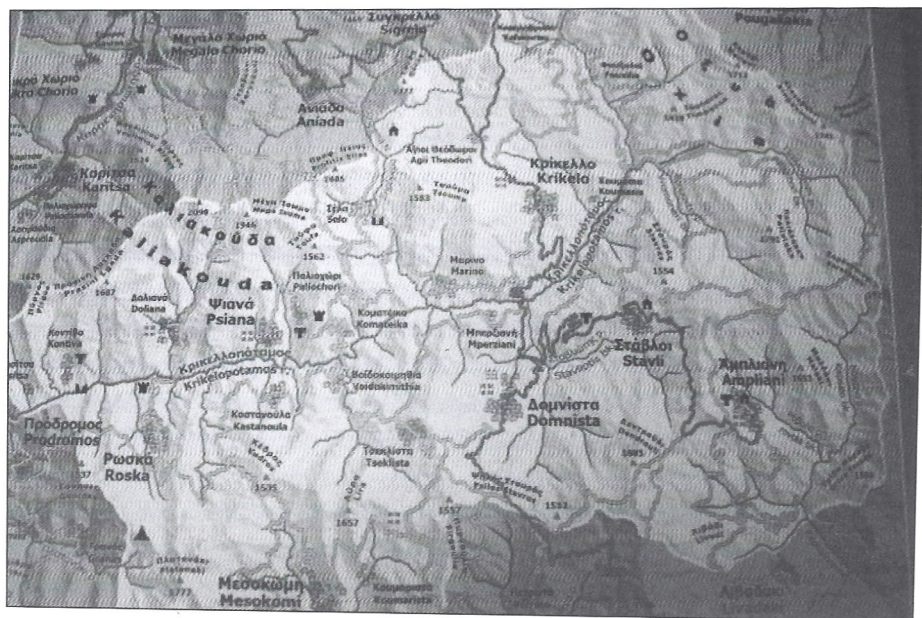
Δομνίστα-Σκοπιά: την κα Μαρία Μάντη, Μαρία Τσακαρδάνου και τον κ. Πάνο Κολοκύθα.

Σημείο αναφοράς της προσπάθειάς μου είναι το βιβλίο του λαογράφου Δημήτρη Λουκόπουλου «ΠΩΣ ΥΦΑΙΝΟΥΝ ΚΑΙ ΝΤΥΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΙΤΩΛΟΙ», Εκδόσεις Δωδώνη.

Επίσης αρκετές πληροφορίες πήρα από τα μουσεία Δομνίστας και Άμπλιανης.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους εκπαιδευτικούς Ελευθερία Τσκανίκα, Θεοδώρα Θεοδωράκη και Κώστα Σακαρέλο για την πολύτιμη βοήθειά τους.

Η ΦΟΡΕΣΙΑ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Εικόνα 1. Χάρτης της περιοχής του δήμου Δομνίστας.

Στην περιοχή της Ευρυτανίας, που σήμερα καλύπτει ο Δήμος Δομνίστας, τρεις βασικοί τύποι πατροπαράδοτης γυναικείας φορεσιάς ή «ντυμασιάς» διακρίνονται.

Ο πρώτος τύπος είναι αυτός που έχει και τη μεγαλύτερη επικράτεια στην περιοχή. Και δεν είναι άλλος από αυτόν που φοριόταν στα περισσότερα χωριά της Ευρυτανίας. Δηλαδή στη Δομνίστα, Σκοπιά, Στάβλους, Ροσκά και μέχρι κάποια εποχή και στο Κρίκελλο.

Ο δεύτερος τύπος είναι αυτός που επικρατεί στον Πλάτανο Ναυπακτίας και στα γειτονικά χωριά. Η «πλατανιώτικη φορεσιά» αφομοιώθηκε και από τους κατοίκους του Κρικέλλου, κάπου στις αρχές του 1900, για λόγους που θα εξετάσουμε παρακάτω και γι αυτό εμείς θα την αναφέρουμε σαν φορεσιά του Κρικέλλου.

Ο τρίτος και τελευταίος τύπος συναντάται αποκλειστικά στο χωριό Άμπλιανη.

Εξετάζοντας τώρα προσεκτικά τα «μέρη» από τα οποία αποτελείται ο κάθε τύπος φορεσιάς που προαναφέραμε, θα έχουμε την ευκαιρία να εστιάσουμε στις ομοιότητες αλλά και στις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στους τρεις τύπους και να εξηγήσουμε τους λόγους που οδήγησαν σε αυτές τις διαφοροποιήσεις.

Η ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ (πρώτος τύπος)

Ο τύπος αυτός της φορεσιάς μας παραπέμπει στην Σαρακατσάνικη φορεσιά. Χαρακτηρίζεται από τα σκούρα χρώματα και τα γεωμετρικά διακοσμητικά μοτίβα.

Εικόνα 2.
Η φορεσιά
της Δομνίστας
(Αρχείο
Α. Τασιούλη).

Εικόνα 3. Η φορεσιά της Δομνίστας
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η γυναικεία κορμοφάνελλα – τα μανίκια

Όλες οι γυναίκες της Ευρυτανίας φορούσαν μάλλινη κορμοφάνελλα όχι μόνο για λόγους προστασίας της υγείας αλλά και για αισθητικούς λόγους. Η κορμοφάνελλα ήταν λευκή, υφαντή, με μανίκια πλεχτά, στολισμένα όμορφα από τον αγκώνα και κάτω.

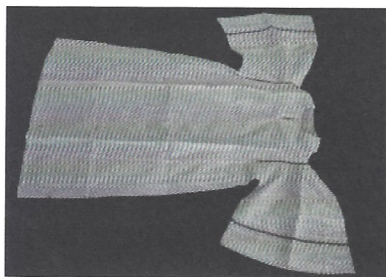

Εικόνα 4. Τα μανίκια (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Περίτεχνα στολίδια γίνονταν επίσης και στην «τραχηλιά» δηλ. γύρω από το λαιμό, όχι λευκά μα γαλάζια για να είναι όμορφα και διακριτικά.

Το ποκάμισο

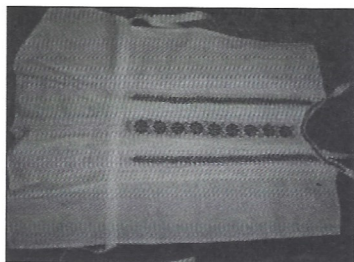
Το ποκάμισο ραβόταν στο χέρι, από χοντρό ύφασμα ή από χασέ, αν ήταν για «γιορτοφοριάτικο». Ήταν μακρύ, ως τα γόνατα. Και εδώ μεγάλη προσοχή δινόταν στα μανίκια και στην τραχηλιά. Τα μανίκια γίνονταν με σούρες στον ώμο και ανοιχτά εμπρός. Στην άκρη ήταν κεντημένα με κόκκινα κεντήδια φτιαγμένα στο χέρι.

Εικόνα 5. Το ποκάμισο (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Η τραχηλιά

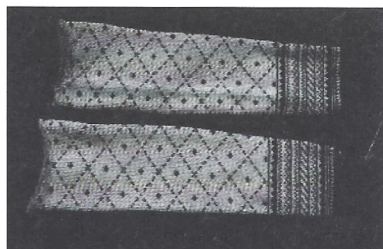
Η τραχηλιά γινόταν με πιέτες ακριβώς όπως αυτή του αντρικού πουκάμισου. Στο λαιμό κεντιόταν με κόκκινα κεντήδια. Εκεί έμπαιναν και κουμπιά κοκαλένια για να κουμπώνει καλά και να μη φαίνεται το στήθος.

Εικόνα 6. Η τραχηλιά (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Οι κάλτσες

Ήταν πλεχτές, μικρές και ολοκέντητες. Δεν είχαν πατούσα αλλά έδεναν στο κάτω άνοιγμα μάλλινη σκαλοπότα για να τις κρατάει από τη φτέρνα, τεντωμένες κάτω. Ξεκινούσαν από το γόνατο, όπου εκεί τις έσφιγγαν με μάλλινη καλτσοδέτα. Ήταν τόσα τα κεντήδια τους, που νόμιζε κανείς ότι οι γυναίκες τις φορούσαν όχι για να κρύβουν τη γάμπα, μα για να δείχνουν το στολισμό τους.

Εικόνα 7. Οι κάλτσες (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η ποδεσιά

Με τον όρο «ποδεσιά» εννοούμε τα παπούτσια. Τις καθημερινές οι γυναίκες φορούσαν τσαρούχια όμοια με εκείνα των αντρών. Τι άλλα παπούτσια θα βαστούσαν στο χωράφι, στο αμπέλι, στο λόγγο, στα λιβάδια!

Τις Κυριακές και τις γιορτές όμως φορούσαν «θληκωτά παπούτσια», σκαρπίνια. Τα σκαρπίνια ήταν φτιαγμένα από πετσί και με σχοινιά έδεναν στα πόδια.

Εικόνα 8. Η ποδεσιά (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το μαλλινοφούστανο

Όπως μαρτυρά και η ονομασία του ήταν το μάλλινο φουστάνι, που υφαινόταν στους ντόπιους αργαλειούς. Είχε ολοκέντητο ποδόγυρο και ολοκέντητη τραχηλιά. Τα περίτεχνα κεντήδια του, που ήταν διαφορετικά από χωριό σε χωριό, ήταν αξιοθαύμαστα. Επίσης άξιο θαυμασμού ήταν και είναι οι αμέτρητες δίπλες της φούστας, δηλαδή του κάτω μέρους του φουστανιού.

Εικόνα 9. Το μαλλινοφούστανο της Δομνίστας (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 10. Το μαλλινοφούστανο του Κρικέλλου, των Στάβλων (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Εικόνα 11. Το μαλλινοφούστανο της Σκοπιάς, των Στάβλων (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Η ποδιά

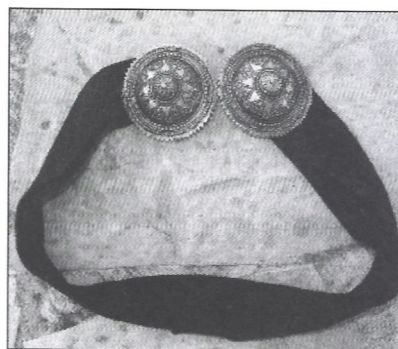
Η ποδιά φοριόταν για την ομορφιά, αλλά και για πρακτικούς λόγους. Κεντημένη η γιορτινή και πιο απλή η καθημερινή. Παλιότερα ήταν υφαντή, αργότερα γινόταν από ύφασμα σε έντονα χρώματα, συνήθως σε μπλε, ροζ ή μπορντώ. Στις άκρες κολλούσαν δαντέλα λευκή.

Εικόνα 12. Η ποδιά (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Το ασημοζώνναρο – Η κομποθηλιά

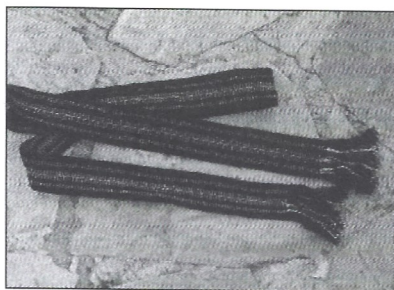
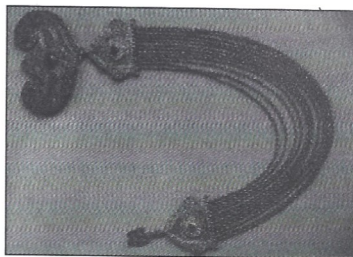
Το ζωνάρι ήταν μάλλινο, υφαντό που κούμπωνε μπροστά με ασημένια κεντητή κόπτσα. Από εκεί κρεμούσαν ασημένια «αλύσια», εννιά ή έντεκα αράδες, που κάνοντας μια καμπύλη γαντζώνονταν από την αριστερή ή την δεξιά πλευρά του ζωναριού.

Εικόνα 13. Το ασημοζώνναρο (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Η «κομποθηλιά» ήταν το βασικό κόσμημα της γιορτινής φορεσιάς.

Εικόνα 14. Η κομποθηλιά
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το υφαντό ζωνάρι

Εικόνα 15. Το υφαντό ζωνάρι
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το καππί

Το καππί φτιαχνόταν από μαύρο, μάλλινο ύφασμα. Ήταν πανοφώρι πιο κοντό από το σεγκούνι, πιο μακρύ από την αντρική κοντόσα. Στην ουσία το καππί μας παραπέμπει στην αντρική φορεσιά, αφού στο πίσω μέρος ραβόταν μανίκια που ποτέ δε φοριούνταν αλλά έπεφταν ίσια κάτω από τους ώμους. Ωστόσο είχε καθαρά γυναικεία γνωρίσματα, αφού ήταν κομψό και κεντημένο με χρωματιστά κεντήδια.

Εικόνα 16. Το καππί της Σκοπιάς
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 17. Το καππί των Στάβλων
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 18. Το καππί
της Δομνίστας (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το εσωτερικό γιλέκο

Κοντό γιλέκο, που φορούσαν μέσα από το καππί, εξάρτημα της γιορτινής φορεσιάς. Το γιλέκο είχε κέντημα στην άκρη, το οποίο διακρινόταν από το άνοιγμα που είχε το καππί.

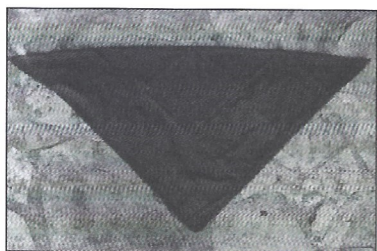
Εικόνα 19. Το εσωτερικό γιλέκο
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το μαντίλι (η σκέπη)

Για την Ευρυτάνισσα από τα πιο ωραία στολίσματα του κεφαλιού ήταν οι μακριές πλεξίδες που τις κουλούριαζε πίσω από το κεφάλι.

Ωστόσο, προμηθεύονταν και μαντίλια από τους εμπόρους που αφού τους έδιναν σχήμα τριγωνικό, τα έριχναν στο κεφάλι. Η μια άκρη έπεφτε πίσω στο κορμί και τις άλλες δύο τις κομπόθιαζαν πάνω από το κεφάλι.

Εικόνα 20. Το μαντίλι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Τα σκουλαρίκια – Τα δαχτυλίδια

«Άντρας είναι και δε φοράει σκουλαρίκια». Αυτό δείχνει τη σημασία που δινόταν σε αυτά τα εξαρτήματα. Όχι απαραίτητα σε χρυσά κοσμήματα, αλλά σε απλά, που προμηθεύονταν από γυρολόγους, για να τα φορούν σε γιορτές και γάμους. Δαχτυλίδια φορούσαν μόνο οι παντρεμένες.

Η ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΚΕΛΛΟΥ (δεύτερος τύπος)

Εικόνα 21. Φωτογραφία οικογένειας Παπατσέρου Γεωργίου γύρω στα 1910.

Όπως αναφέρθηκε στην αρχή, στο Κρίκελλο μέχρι τις αρχές του 1900, φοριόταν η φορεσιά της Δομνίστας. Όμως η νομαδική ζωή των κατοίκων, με τις συνεχείς μετακινήσεις που επέβαλε η κύρια ενασχόλησή τους με την κτηνοτροφία, τους έφερε σε επαφή με τον Πλάτανο Ναυπακτίας, μεγάλο κεφαλοχώρι της εποχής και πέρασμα των Κρικελλιωτών προς τα καμποχώρια των εκβολών του Ευήνου. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να υιοθετηθούν στοιχεία της πλατανιώτικης φορεσιάς και έτσι να διαφοροποιηθεί η φορεσιά του Κρικέλλου στα εξής:

Η κορμοφάνελλα

Εικόνα 22.
Η κορμοφάνελλα
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η κρικελλιώτικη σεγγούνα

Δεν ήταν απλή, όπως η αμπλιανίτικη, ούτε παραφορτωμένη όπως η πλατανιώτικη. Ήταν μαύρη με κόκκινα στολίδια, απέριττη και μεγαλοπρεπής.

Εικόνα 23. Η κρικελλιώτικη σεγγούνα
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το μαλλινοφούστανο

Το μαλλινοφούστανο αντικαταστάθηκε σιγά σιγά από ευρωπαϊκή στούφα. Ένα δείγμα της οικονομικής ευμάρειας της περιοχής.

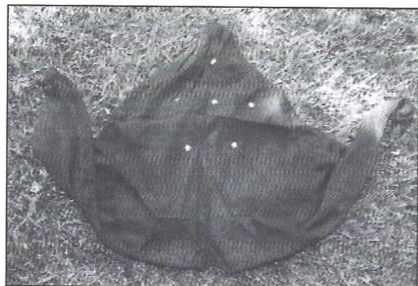
Εικόνα 24. Το μαλλινοφούστανο
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 25. Η κρικελιώτικη φορεσιά
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το γιορτινό φουστάνι

Εικόνα 26. Το Γιορτινό Φουστάνι
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

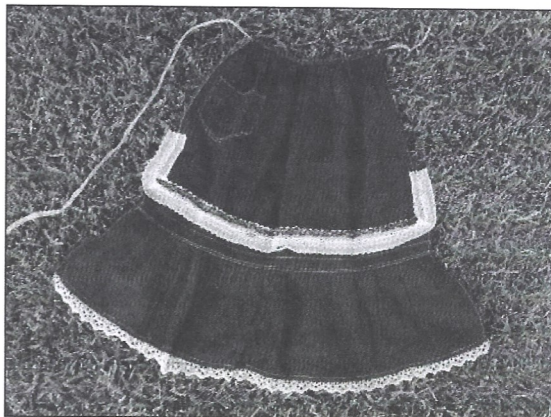
Το μαντίλι

Ήταν καφέ αγορασμένο από το εμπόριο. Στους γάμους και τις γιορτές, οι γυναίκες κρεμούσαν μπροστά στο μέτωπο αρμάθες από φλουριά.

Εικόνα 27. Το μαντίλι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η ποδιά

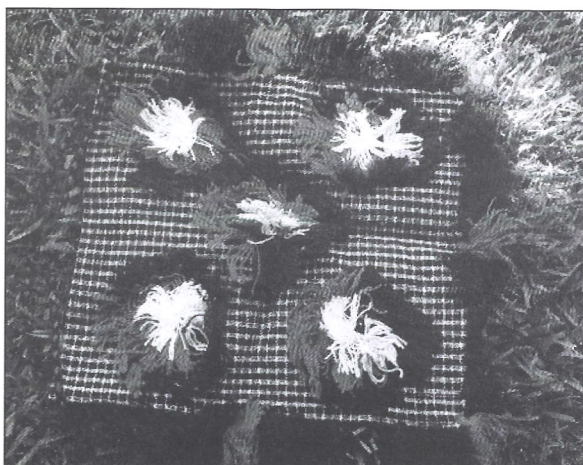
Εικόνα 28. Η ποδιά
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Οι κάλτσες (τσουράπια)

Εικόνα 29. Οι κάλτσες
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 30.
Σακούλι Κρικελιώτικο
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΠΛΙΑΝΗΣ (τρίτος τύπος)

Η Άμπλιανη είναι το ορεινότερο χωριό της Ευρυτανίας και το πιο αποκλεισμένο. Η κοινωνία της ήταν ιδιαίτερα κλειστή με αποτέλεσμα να μη δέχεται επιρροές από τα γειτονικά χωριά. Διαμόρφωσε λοιπόν μια ξεχωριστή φορεσιά, που τη συναντάμε μόνο εδώ.

Εικόνα 31. Φωτογραφία οικογένειας Σκαρμούτσου Κων/νου γύρω στα 1936 (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Α) Η ΓΙΟΡΤΙΝΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

Εικόνα 32

Η αμπλιανίτικη γιορτινή φορεσιά
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 33. Το πουκάμισο
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

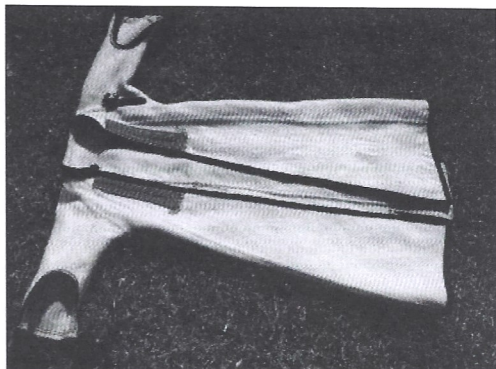

Το πουκάμισο

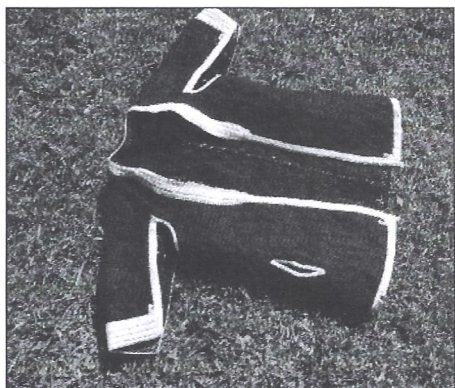
Το πουκάμισο φτιαχνόταν από χοντρό πανί, ήταν μακρύ ως τη μέση της γάμπας, τα μανίκια του ήταν μακριά και ανοιχτά ώστε να φαίνονται τα μανίκια της κορμοφάνελλας. Ήταν το βασικό φουστάνι της φορεσιάς, γι αυτό έπρεπε να το διατηρούν πάντα καθαρό και λευκό σαν το χιόνι.

Η σεγγούνα

Ήταν λίγο πιο κοντή από το πουκάμισο. Είχε μανίκια, κάτι που συναντάται για πρώτη φορά. Ήταν φαρδιά για να κουμπώνει καλά. Τέλος, ήταν και αυτή λευκή, με μόνο λίγα κόκκινα και μαύρα γαϊτάνια να την περιτριγυρίζουν.

Εικόνα 34. Η σεγγούνα (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η κάππα

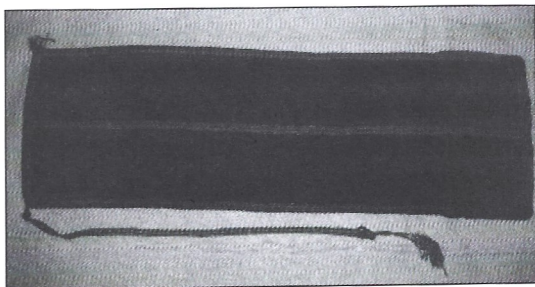
Φτιαγμένη από τράγιο μαλλί προστατεύει την Αμπλιανίτισσα από τις δύσκολες καιρικές συνθήκες.

Εικόνα 35. Η κάππα (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η ποδιά

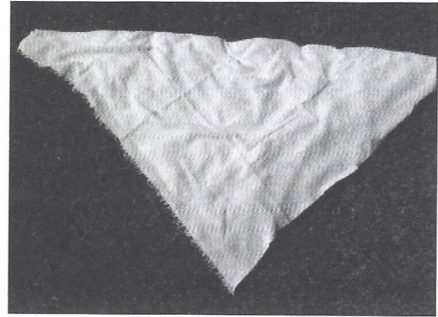
Η ποδιά ήταν μακριά, υφαντή σε χρώμα μαύρο. Στην περίμετρο είχε κόκκινο σερίτι καθώς και στη μέση που ενώνονται τα δυο κομμάτια. Στην ουσία, είναι δυο στενές, μακριές λωρίδες, πιασμένες μεταξύ τους με αραιή σταυροβελονιά, χωρίς κανένα απολύτως στολίδι ή κεντήδι.

Εικόνα 36. Η ποδιά (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το μαντίλι (η βαμβακέλα)

Το χτένισμά τους ήταν ίδιο με τις άλλες Ευρυτάνες. Το μαντίλι τους όμως ήταν λευκό, αγοραστό, δείγμα αρχοντιάς και καθαριότητας. Το έδεναν κατά το συνήθη τρόπο στο κεφάλι τους. Είναι το τελευταίο κομμάτι της φορεσιάς, που διατήρησαν οι Αμπλιανίτισσες μέχρι τις μέρες μας.

Εικόνα 37. Το μαντίλι
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

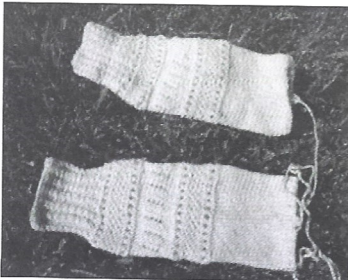
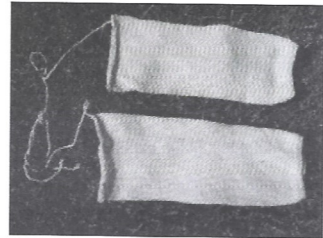

Εικόνα 38. Το χτένισμα
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Τα τσουράπια – Τα τσαρούχια

Τα ποδήματά τους ήταν τα τσαρούχια που έμοιαζαν με εκείνα των αντρών. Επιπλέον φορούσαν κάλτσες, όμοιες με αυτές των άλλων χωριών, που τις έγνεθαν μόνες τους, όμως δεν είχαν κεντήδια.

Εικόνα 39. Τα τσουράπια
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

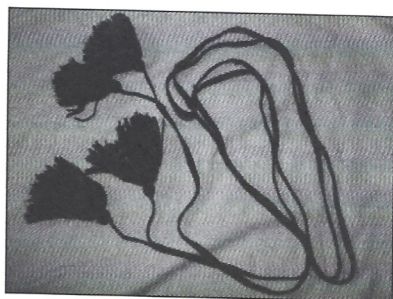

Τα προυμάνικα

Εικόνα 40. Τα προυμάνικα
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η καλτσοδέτα

Εικόνα 41. Η καλτσοδέτα
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Β) Η ΝΥΦΙΑΤΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

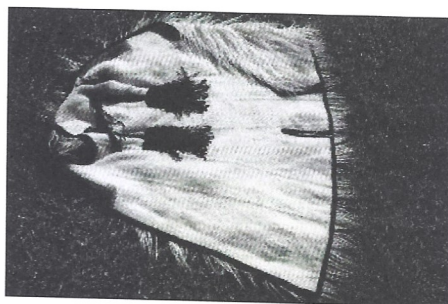
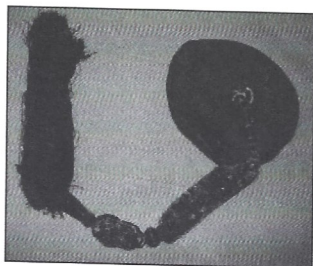

Η νυφιάτικη φορεσιά ήταν ίδια με τη γιορτινή μόνο που, αντί για την κάππα, φορούσαν το φλοκάτο και στη θέση του μαντιλιού φορούσαν το κόκκινο φέσι. Τα νυφιάτικα τσαρούχια επίσης είχαν πολύχρωμες φούντες. Τη φορεσιά τη συμπλήρωναν πολλά κοσμήματα.

Εικόνα 42. Η νυφιάτικη αμπλιανίτικη φορεσιά
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

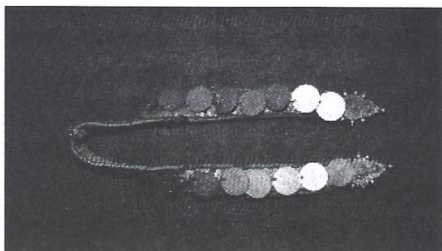
Το φλοκάτο

Εικόνα 43. Το φλοκάτο
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το φέσι

Εικόνα 44. Το φέσι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

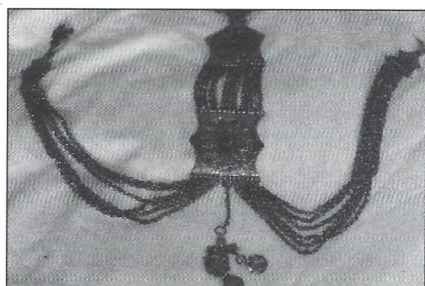

Η Φρέντζα

Εικόνα 45. Η Φρέντζα
(Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Η Κόπτσα (Κόπιτσα)

Εικόνα 46. Η κόπτσα
(Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Η κομποθηλιά

Εικόνα 47. Η κομποθηλιά
(Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Ο σταυρός (φυλαχτό)

Εικόνα 48. Ο σταυρός (φυλαχτό)
(Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Τα τσαρούχια

Εικόνα 49. Τα τσαρούχια (Αρχείο Α. Τασσιούλη).

Γ) Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΦΟΡΕΣΙΑ

Εικόνα 50. Καθημερινή αμπλιαντίτικη φορεσιά (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 51.
Καθημερινή
αμπλιαντίτικη
φορεσιά
(Αρχείο
Α. Τασιούλη).

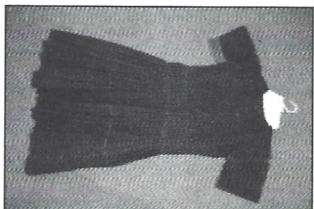
Η καθημερινή φορεσιά (Καλαματιανή) χαρακτηρίζεται από σκούρα χρώματα (μπορντώ και μπλέ).

Τα καθημερινά φουστάνια (Καλαματιανά)

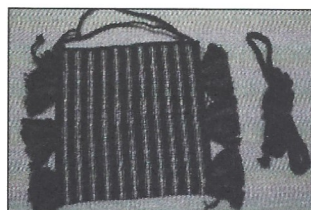
Εικόνα 52.
(Αρχείο
Α. Τασιούλη).

Εικόνα 53.
(Αρχείο
Α. Τασιούλη).

Εικόνα 54. (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 55. Σακούλι αμπλιαντίτικο
(Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 56. Το μαρούδι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η ΑΝΤΡΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ

Εικόνα 57. (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Ήταν η γνωστή πατροπαράδοτη «φουστάνελλα», με μικρές παραλλαγές, όπως θα δούμε παρακάτω.

Η κορμοφάνελλα

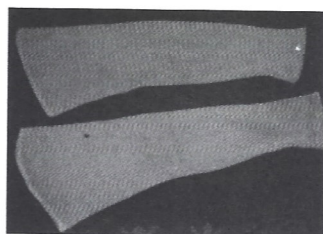
Ήταν ολόλευκη και το μανίκι κεντιόταν, όπως και των γυναικών, με στολίδια κόκκινα, γαλάζια ή μαύρα.

Το σώβρακο (συντρόφι)

Ήταν λευκό κι αυτό, έφτανε μέχρι τους αστραγάλους. Στη μέση έδενε με τη «βρακοζώνα» και με τις «βρακοθηλιές» κρατιόνταν τεντωμένη στο κάτω μέρος του ποδιού.

Η κάλτσα

Λευκή κι αυτή, τέντωνε στη φτέρνα και έφτανε μέχρι το γόνατο. Εκεί δενόταν με την καλτσοδέτα μαύρη, συνήθως μεταξωτή λωρίδα υφάσματος, που κατέληγε σε φούντες.

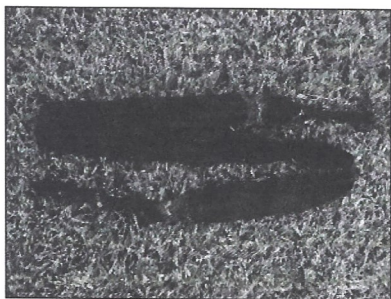
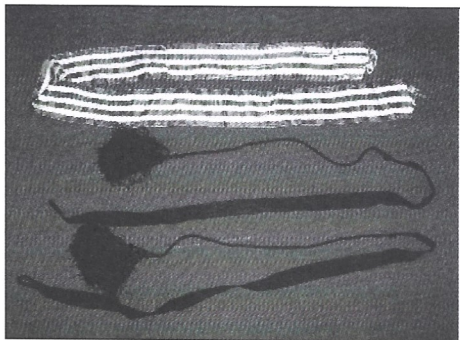

Εικόνα 58. Οι κάλτσες (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Οι καλτσοδέτες – Το ζωνάρι

Το δέσιμο της καλτσοδέτας απαιτούσε ιδιαίτερη δεξιότητα και έδινε ομορφάδα στο πόδι.

Εικόνα 59. Οι καλτσοδέτες και το ζωνάρι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 60. Μεταξωτό ζωνάρι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Εικόνα 61. (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το πουκάμισο

Το πουκάμισο ήταν λευκό, έφτανε ως τη μέση, κούμπωνε μπροστά χωρίς περίτεχνα στολίσματα. Τα μανίκια είχαν πιέτες στους ώμους και άνοιγαν προς τα κάτω.

Εικόνα 62. Το πουκάμισο (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η φουστανέλα

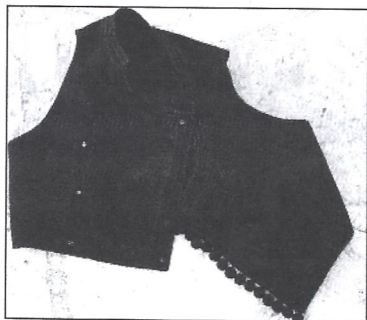
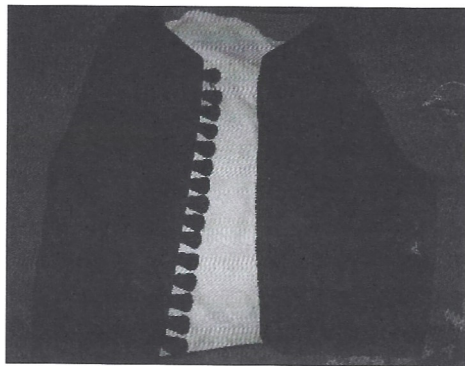
Η χαρακτηριστικότερη ίσως ενδυμασία της πατρίδας μας. Ολόλευκη, με πολλές πιέτες, έφτανε ως το γόνατο. Την έραβαν οι ίδιες οι γυναίκες και κάποιες φορές ραφτάδες για καλύτερα. Οι φτωχότεροι έφτιαναν φουστανέλες με λιγότερες πιέτες.

Εικόνα 63. Η φουστανέλα (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το γελέκι

Δυο φόρμες γελεκιών είναι γνωστές στον τόπο μας. Το ανοιχτό (μπροστά) και το σταυρωτό. Γινόταν από μαύρο ή μπλε μάλλινο ύφασμα. Το ανοιχτό γελέκι είχε υφασμάτινα κουμπιά από τη μια πλευρά και θηλιές από την άλλη, αλλά ποτέ δε γινόταν τόσο πλατύ ώστε να μπορεί να κουμπώνει.

Εικόνα 64. Το γελέκι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το σταυρωτό γελέκι

Το σταυρωτό γελέκι είχε τα αντίστοιχα υλικά αλλά και πολύ μακριά τα μπροστινά κομμάτια, ώστε κούμπωνε σταυρωτά.

Εικόνα 65. Το σταυρωτό γελέκι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

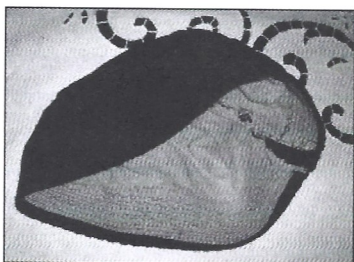
Μακρύ κομμάτι υφάσματος, συνήθως μαύρο, κόκκινο ή υφαντό, που έδενε σφιχτά στη μέση πάνω από τη φουστανέλα.

Τα τσαρούχια

Φτιαχνόντουσαν από τεχνίτες τσαρουχάδες. Ήταν στρογγυλεμένα μπροστά με πλούσια μάλλινη φούντα.

Εικόνα 66. Τα τσαρούχια (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Η σκούφια

Ήταν απλή, χωρίς κανένα κέντημα και τη φορούσαν στη μέση του κεφαλιού ή λοξά.

Εικόνα 67. Η σκούφια (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Το σελάχι

Εικόνα 68. Το σελάχι (Αρχείο Α. Τασιούλη).

Απαραίτητο εξάρτημα της φορεσιάς. Φτιαχνόταν από δέρμα και στις θήκες του τοποθετούσαν αντικείμενα απαραίτητα στην καθημερινότητά τους.

Το κόσμημα (φυλαχτό)

Εικόνα 69. Το φυλαχτό (Αρχείο Α. Τασιούλη).

*Εικόνα 70.**Η κοντόκαππα**(Αρχείο Α. Τασιούλη).*

Η μελέτη της παράδοσής μας δε σταματά ποτέ. Είναι αντικείμενο συνεχούς και μακροχρόνιας έρευνας. Τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν πιο πάνω είναι αποτέλεσμα μιας τέτοιας. Σίγουρα υπάρχουν κι άλλες λεπτομέρειες, που αξίζει τον κόπο να εντοπιστούν και να συζητηθούν. Ας ελπίσουμε ότι θα μας δοθούν κι άλλες παρόμοιες ευκαιρίες στο μέλλον.

Ευχαριστώ πολύ!

ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΖΗΝΕΛΗΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2023